

اصول و فنون راهنمایی و مشاوره خانواده

(رشته روانشناسی)

دکتر باب اله بخشی پور جویباری دکتر حسن عبداله زاده

سرشناسه	:	بخشی پور جویباری، باب الله، ۱۳۴۴ -
عنوان و نام پدید آور	:	اصول و فنون راهنمایی و مشاوره خانواده (رشته روان شناسی)/ باب الله بخشی پور، حسن عبداله زاده.
مشخصات نشر	:	تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۹۸ .
مشخصات ظاهری	:	۱۶۳ ص: جدول.
فروست	:	دانشگاه پیام نور؛ ۲۵۶۴ . گروه روان شناسی؛ ۱/۹۳.
شابک	:	978 - 964 - 14 - 0612 - 9
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا.
یادداشت	:	کتابنامه.
موضوع	:	مشاوره خانواده -- آموزش برنامه ای
موضوع	:	Family counseling -- Programmed instruction
رسم	:	مشاوره خانواده -- آزمون ها و تمرین ها (عالی)
موضوع	:	Family counseling -- Examinations, questions, etc. (Higher)
شناسه افزوده	:	عبداله زاده، حسن، ۱۳۵۳ -
شناسه افزوده	:	دانشگاه پیام نور
شناسه افزوده	:	Payam Noor University
رده بندی کنگره	:	HQ1
رده بندی دیویی	:	۶۲
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۰۰۹۵۱۶

دانشگاه پیام نور

اصول و فنون راهنمایی و مشاوره خانواده

مؤلفان: دکتر باب الله بخشی پور جویباری - دکتر حسن عبداله زاده

ویراستار علمی: فاطمه پورشهسوار

تهیه و تولید: دفتر تدوین و تولید کتب و محتوای آموزشی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ و توزیع دانشگاه پیام نور

شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۱۴ - ۰۶۱۲ - ۹

ISBN: 978 - 964 - 14 - 0612 - 9

فروش این کتاب فقط از طریق نمایندگی های دانشگاه پیام نور مجاز می باشد و فروش

آن در سایر مراکز فروش کتاب موجب تعقیب قانونی فروشنده خواهد گردید

(کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ و متعلق به دانشگاه پیام نور است. تولید، کپی یا خلاصه برداری، نشر و ترجمه، چاپ، افست، توزیع گسترده، تهیه CD و ... این اثر یا بخشی از آن اعم از متن، طرح پشت و روی جلد و... بدون اخذ مجوز کتبی از معاونت فناوری و پژوهش دانشگاه خلاف مقررات و تعرض به حقوق مادی و معنوی دانشگاه است. متخلفین وفق قانون حمایت از مولفان و مصنفان و هنرمندان دارای مسئولیت حقوقی و کیفری بوده و تحت پیگرد قرار می گیرند.)

آدرس فروشگاه مرکزی چاپ و انتشارات دانشگاه پیام نور: تهران، خیابان شهید رجایی،
نرسیده به تقاطع آزادگان، جنب ورزشگاه یادآوران. تلفن: ۵۵۵۰۲۱۰۴ - ۵۵۰۰۹۸۳۸

سایت فروش اینترنتی: <http://digibook.pnu.ac.ir>

اول شهریور ۱۳۹۸
شمارگان: ۴۰۰ جلد
قیمت: ۱۸۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	نه
فصل اول. خانواده، مفاهیم و کلمات.....	۱
هدف کلی.....	۱
هدف‌های یادگیری.....	۱
مقدمه.....	۱
۱-۱ خانواده و مفاهیم کلی.....	۲
۲-۱ ویژگی خانواده‌های سالم.....	۶
۳-۱ ارتباط در خانواده.....	۹
۴-۱ فرایند تحولی خانواده.....	۱۳
خلاصه فصل اول.....	۱۹
خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل اول.....	۲۰
خودآزمایی تشریحی فصل اول.....	۲۱
فصل دوم. نظریه‌های خانواده‌درمانی.....	۲۳
هدف کلی.....	۲۳
هدف‌های یادگیری.....	۲۳
مقدمه.....	۲۳
۱-۲ خانواده‌درمانی راهبردی.....	۲۷
۲-۲ خانواده‌درمانی ساختاری.....	۳۲
۱-۲-۲ الگوی خانواده‌درمانی ساختاری.....	۳۳
۲-۲-۲ ساختار خانواده.....	۳۴

۳۸	۳-۲-۲ مدل مینوچین از خانواده روان‌تنی
۳۹	۳-۲ خانواده‌درمانی شناختی - رفتاری
۴۶	۴-۲ خانواده‌درمانی روان‌پویشی
۴۹	۱-۴-۲ تعادل محبت-کنترل در فرزندپروری
۵۵	۵-۲ خانواده‌درمانی تجربه‌نگر و انسان‌گرا
۶۱	۶-۲ خانواده‌درمانی بوئنی
۶۳	۱-۶-۲ خود متمایزسازی
۶۵	۲-۶-۲ مثلث‌سازی
۶۵	۳-۶-۲ نظام عاطفی خانواده هسته‌ای
۶۶	۴-۶-۲ فرایند فراقکنی خانواده
۶۶	۵-۶-۲ تسلیش عاطفی
۶۷	۶-۶-۲ فرایند انتقال چند نسلی
۶۸	۶-۶-۲ جایگاه هم‌ها
۶۸	۸-۶-۲ واپس روی اجباری
۶۹	۷-۲ خانواده‌درمانی رابین معری
۷۰	۱-۷-۲ گیرکردن در بارهای نگرانی
۷۱	۲-۷-۲ تحسین کردن و برجسته کردن قابلیت‌ها
۷۱	۳-۷-۲ استثنایابی
۷۲	۴-۷-۲ پرسش معجزه
۷۲	۸-۲ درمان غیرفعال‌سازی سبک خانواده (FMDT)
۷۵	۱-۸-۲ ارزیابی قبل از درمان FMDT
۷۶	۲-۸-۲ ذهن آگاهی در FMDT
۸۰	۹-۲ خانواده‌درمانی چندبعدی
۸۱	۱۰-۲ عوامل مشترک در خانواده‌درمانی
۸۲	خلاصه فصل دوم
۸۳	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل دوم
۸۵	خودآزمایی تشریحی فصل دوم
۸۷	فصل سوم. مشکلات و آسیب‌های خانواده
۸۷	هدف کلی
۸۷	هدف‌های یادگیری
۸۷	مقدمه
۸۸	۱-۳ الگوهای متداول در خانواده‌های نشانه‌دار
۹۲	۲-۳ شکایت‌های رایج در مشاوره خانواده
۹۳	۱-۲-۳ شکایت‌های مربوط به فرزندان
۹۴	۲-۲-۳ خیانت

۹۶	 ۱-۲-۲-۳ تعهد
۹۷	 ۲-۲-۲-۳ اعتماد
۹۸	 ۳-۲-۳ اعتیاد
۹۹	 ۴-۲-۳ تعارض محیط کار و خانواده
۱۰۰	 ۵-۲-۳ ابتلا به بیماری مزمن
۱۰۱	 ۳-۳ اولویت‌بندی و عینی‌سازی مشکلات
۱۰۶	 خلاصه فصل سوم
۱۰۶	 خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل سوم
۱۰۷	 خودآزمایی تشریحی فصل سوم
۱۰۹	 فصل چهارم: فرایند مشاوره و تدوین طرح درمانی
۱۰۹	 هدف کلی
۱۰۹	 هدف‌های یادگیری
۱۰۹	 مقدمه
۱۱۱	 ۱-۴ مشاوره خانواده در سایه مشاوره فردی
۱۱۳	 ۲-۴ ارزیابی خانواده
۱۱۷	 ۱-۲-۴ ژنوگرام (شجره‌نامه خانوادگی)
۱۱۸	 ۱-۱-۲-۴ ژنوگرام معنوی
۱۲۴	 ۳-۴ فرایند مشاوره خانواده
۱۲۴	 ۱-۳-۴ اولین تماس و شروع مشاوره
۱۲۷	 ۲-۳-۴ مشارکت کودکان و تکنیک‌های مبتنی بر هنر
۱۲۸	 ۱-۲-۳-۴ تکنیک هدیه خانوادگی
۱۲۹	 ۲-۲-۳-۴ تکنیک قایق - طوفان - فانوس دریایی
۱۳۰	 ۳-۲-۳-۴ تکنیک «پرتاب توپ»
۱۳۲	 ۴-۲-۳-۴ تکنیک «حیوانات التیام‌یافته»
۱۳۳	 ۴-۴ فرایند تغییر در خانواده درمانی
۱۳۵	 ۵-۴ تدوین طرح درمانی
۱۴۰	 ۶-۴ اختلالی دیگر پس از بهبودی!
۱۴۲	 ۷-۴ دستورالعمل‌های کلی برای درمانگر
۱۴۳	 ۸-۴ نکات مهم درمان
۱۴۸	 خلاصه فصل چهارم
۱۴۸	 خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل چهارم
۱۴۹	 خودآزمایی تشریحی فصل چهارم
۱۵۱	 پاسخنامه خودآزمایی‌های چهارگزینه‌ای
۱۵۳	 منابع

پیشگفتار

با مروری بر نظریه‌های روان‌شناسی به‌راحتی می‌توان جایگاه و اهمیت خانواده و تجارب سال‌های اولیه را در کردگی را در جنبه‌های مختلف درک کرد. هر جامعه‌ای به‌خوبی می‌داند وقتی خانواده عملکرد واقعی خود را به نمایش بگذارد، دیگر سیاست‌های اجراشده تحقق می‌یابد. بسته خانواده عمیق‌ترین تأثیر را بر افراد جامعه می‌گذارد. اهمیت این تأثیرگذاری به حدی است که دیگر بسترهای اجتماعی کمتر می‌توانند به تغییر آن بپردازند. بسیاری از رفتارهایی که در سنین بالا، برچسب اجتماعی یا فرهنگی می‌خورند از عملکرد خانواده متأثر هستند. مسئولیت‌پذیری، همدلی، رعایت حقوق دیگران، رعایت اصول اخلاقی، مشارکت گروهی، تلاش و پشتکار نمونه‌ای از این ویژگی‌ها هستند. توجه به این موضوع در سه سطح قابل‌پیگیری است: کمک به شکل‌گیری درست خانواده (مثل آموزش‌های پیش از ازدواج)، تلاش برای غنی‌سازی روابط اعضای خانواده (آموزش مهارت‌های زناشویی و فرزندپروری)، مشاوره و روان‌درمانی خانواده‌های آسیب‌دیده. همه این تلاش‌ها نیازمند توجه به مبانی علمی روان‌شناسی خانواده است. بدون شک سطحی‌نگری و اعمال نظرهای شخصی در مشاوره و آموزش خانواده مشکلات را پیچیده‌تر می‌کند.

هدف اصلی این کتاب آشنایی با اصول و مبانی شکل‌گیری و تداوم خانواده است که شناخت آسیب‌های خانواده براساس نظریه‌های خانواده‌درمانی را محقق می‌سازد. برای تحقق این هدف نیازمند آشنایی با آموزش‌های پایه مرتبط با تحول و سیستم خانواده هستیم. هرچند نظریه‌های مشاوره و خانواده‌درمانی متفاوت هستند اما به‌مرور

وحدت و یکپارچگی در نظریات بیشتر شده است. در این کتاب سعی شده است اصول و فنون مشاوره خانواده همراه با مثال‌های کاربردی، خلاقانه و نوین مطرح شود. اشاره به تکنیک‌ها و مطالب کمتر پرداخته شده در دیگر منابع (مثل ژنوگرام معنوی، درمان‌های مشارکتی مبتنی بر هنر و بازی و درمان غیرفعال کردن سبک خانواده یا FMDT) در کنار ارائه کیس‌های بالینی و همچنین بیان موضوعاتی برای پژوهش و تفکر از نقاط مثبت این کتاب است. امید است دانشجویان و کارشناسان با مطالعه این مفاهیم و اجرای تکالیف ارائه شده در کتاب، بتوانند بعد از گذراندن دوره‌های لازم حرفه‌ای به خانواده‌ها این ارزش و بوم کمک کنند.

مؤلفان کتاب مشتاقانه آماده دریافت انتقادات و پیشنهادهاى دانشجویان و اساتید محترم دربارۀ محضرات ارائه شده در کتاب هستند.

Abdollahzadeh2002@yahoo.com
Ba_bakhshipour@yahoo.com